

การบริหารและการจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0

โรงเรียนบ้านม่วงชุม อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

The school management and curriculum management in consistent with Thailand's

education 4.0 in Baanmuangchom school , Fang ,Chiangmai

ปฏิภาณ ตระการ

2580

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร. ประเวศ เชชเช

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร. พูนชัย ยาวีราช

มหบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

.....

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทและหน้าที่ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 2)ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของผู้เรียนในการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 4)เพื่อสร้างแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู 39 คน และคณะกรรมการสถานศึกษามีผลการศึกษา 15 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียน 35 คน ผู้ปกครอง 35 คน ชุมชน 5 คน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ 9 คน รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 139 คน

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Microsoft Excel เพื่อสรุปค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสนทนากลุ่มย่อย (Small Group Discussion) โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ในสร้างแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม พบว่า ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ระดับห้องเรียน และระดับบทเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และดีในส่วนของภาพรวมของกระบวนการบริหารจัดการและการจัดการหลักสูตรระดับบทเรียน ด้านผู้ที่เกี่ยวข้องได้การปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าบทบาทของครู บทบาทของผู้เรียน บทบาทคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ และ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้คุณภาพดีมาก บทบาทของผู้ปกครอง บทบาทของผู้บริหาร และบทบาทของชุมชน ได้คุณภาพดี

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการหลักสูตร มี 2 ด้าน ปัจจัยสนับสนุน เช่น มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร สถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยสถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบตามแผนที่วางไว้โดยกำหนดเป็นปฏิทินตลอดปีการศึกษา และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย ครูมีการทบทวนองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งหมดตั้งแต่ จุดหมาย จุดประสงค์ รูปแบบ โครงร่าง เนื้อหา ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล เพื่อนำมาวางแผน

ส่วนปัจจัยที่ถูกรั้ง ได้แก่ สถานศึกษาขาดการจัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับโครงการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม การจัดการการสอน การลงโทษและการให้รางวัลผู้เรียน และยังขาดการจัดสรรการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า ครูขาดความรับผิดชอบของตนเองภาระงานพิเศษของครูที่ไม่เอื้อในการพัฒนาตนเองและข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน ผู้ปกครองขาดการแนะนำ ร่วมมือกับครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มี 2 ด้าน คือ 1)สภาพที่พึงประสงค์ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสถานศึกษา ระดับห้องเรียนและ

ระดับบทเรียน 2)สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

4. แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 1)ควรดำเนินการจัดการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 2)ดำเนินการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 3)ส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินการใช้หลักสูตรและแนวทางการจัดการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

คำสำคัญ การบริหารจัดการหลักสูตร, การศึกษาไทย 4.0 , โรงเรียนบ้านม่วงชุม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the school management and school curriculum. Including relevant persons have roles and responsibilities in school management and school curriculum. 2) study on the important factors affect to the quality of school management and school curriculum. 3) to find out desirable conditions that affect to the quality of school management and school curriculum. 4) to give guidelines for the school management and school curriculum.

A sample was selected from 139 people including School administrators, Teacher, Student ,Guardian and so on. The research data was analyzed using a questionnaire which analyze data using Microsoft Excel and Small Group Discussion.

The results of the study were as follows : 1) School management and school curriculum which Consistent in Thai education4.0,The result was at a good level. 2) The result of the important factors affect to the quality of school management and school curriculum were found out in 2 factors; Support factor and Hampering education factor. 3) Desirable conditions that affect to the quality of school management and school curriculum divided into 2 factors. 4) Guidelines and suggestions for school management and school curriculum.

บทนำ

การศึกษาในยุค Thailand 4.0 มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้ว ต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน Thailand 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับนานาชาติได้ด้วย (นพ.ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ ,การศึกษาไทย 4.0,เชียงใหม่ 2561)

ดังนั้นการศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย ได้เข้าก้าวสู่ Thailand 4.0 อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารกับนานาชาติ ทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการยกระดับภาษาอังกฤษของประเทศผ่านโครงการสำคัญต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาครูภาษาอังกฤษผ่านกระบวนการ Boot Camp, จัดทำแอปพลิเคชัน Echo Hybrid, Echo English เป็นต้น การส่งเสริมการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของโลกและวัตถุต่าง ๆ ในขณะเดียวกันเด็กไทยในอนาคตก็ต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ดีงาม ควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สิ่งสำคัญหนึ่งที่ มหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ ค้นพบเกี่ยวกับ Communication Thinking Skill คือการสอนเรื่องการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถแยกวิชาสอนต่างหากได้ แต่จะต้องมีการเรียนวิชาการแต่ละเรื่องอย่างลึกซึ้งเสียก่อน หลังจากนั้นการคิดวิเคราะห์จะตามมาเอง เช่นเดียวกับการเรียนภาษาอังกฤษ ต้องมีความรู้เรื่องไวยากรณ์ควบคู่กับการอ่าน จนมีความรู้เรื่องคำและเรื่องภาษาจริง ๆ เมื่อนั้นเราก็จะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้งานต่อได้ด้วยการปรับหลักสูตรการเรียนการสอน ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษา 2561 จากเดิมเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะปรับให้เรียนเป็นรายวิชาเฉพาะเช่นในอดีต โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเปลี่ยนไปตามองค์ความรู้ในโลกยุคใหม่ พร้อมกับการเรียนเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ และเรียนรู้รู้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจเกิดวิชาใหม่ ๆ เช่น Computing ที่จะเป็นการเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม ที่ใช้ควบคุมการทำงานของเครื่องจักร เครื่อง กล เพื่อให้เด็กสร้างนวัตกรรมและรู้เท่าทันเทคโนโลยี ความรู้เรื่องวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมได้ในที่สุด

การศึกษา 4.0 (Education 4.0) เป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียน สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งการเรียนการสอนในปัจจุบัน ยังคงห่างไกลในหลายๆ มิติ เช่น ไม่เคยสอนให้ผู้เรียนได้คิดเองทำเอง ส่วนใหญ่

ยังคงสอนให้ทำโจทย์แบบเดิมๆ อีกอย่างคือผู้เรียนเริ่มไม่รู้จักสังคม ส่วนใหญ่ใช้เวลาในโลกออนไลน์ไปกับเกมส์ การช้อปปิ้ง การแชท เฟสบุ๊ก ไลน์และอินสตาแกรม การเรียนการสอนในยุค 4.0 ต้องปล่อยให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปล่อยให้กล้าคิดและกล้าที่จะผิด แต่ทั้งหมดก็ยังคงต้องอยู่ในกรอบที่สังคมต้องการหรือยอมรับได้ไม่ใช่ว่าเก่งจริง คิดอะไรใหม่ๆ ได้เสมอและมีความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งปัจจัยหลักของการใช้เทคโนโลยีที่เกิดความคุ้มค่าได้แก่ 1) การใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) เครื่องมือสำคัญสำหรับการค้นหาความรู้ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ดังนั้นทางการศึกษาต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึง Internet ได้ง่าย มากกว่ามอง Internet เป็นผู้ร้ายแล้วกลัวว่าผู้เรียนจะใช้ Internet ไปในทางที่ไม่ดี ไม่สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ 2) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นพรสวรรค์ หลักสูตรการเรียนการสอนควรจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าที่จะคิดนอกกรอบหรือต่อยอดจากตำราเรียน 3) การปฏิสัมพันธ์กับสังคม (Society Interaction) เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม และทำงานร่วมกันในสังคมได้ ควรมีกิจกรรมที่สนับสนุนการทำงานแบบเป็นกลุ่มหรือทีม ปัจจัยดังกล่าว ถ้าทำได้ดีการศึกษา 4.0 จะสามารถสร้างและพัฒนาคน ให้สามารถค้นหาความรู้ต่างๆ มาปะติดปะต่อและประยุกต์เข้ากับงานที่ทำ สามารถต่อยอดและพัฒนา

การบริหารจัดการหลักสูตรการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาต้องมีหลักสูตรสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวมมีความสมบูรณ์ ทางด้านร่างกาย สดใจ ปรารถนา และสังคม มีพัฒนาการมีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงการจัดการหลักสูตรว่าเป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางข้อความหลายมิติเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ มากมายเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

โรงเรียนบ้านม่วงชุม ตั้งอยู่ในตำบลม่อนปิน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนในระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบัน มีนักเรียนทั้งสิ้น 734 คน มีการจัดทรัพยากรทางการศึกษา อาทิเช่น สื่อการเรียนการสอนแบบ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดให้มีโทรทัศน์ขนาด 40 นิ้ว ทุกห้องเรียนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนของครู การจัดการทางด้านระบบการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เพื่อให้ครูสามารถเข้าใช้ระบบอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการสอน การจัดห้องคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอต่อการเรียนการสอนในรายวิชาคอมพิวเตอร์ การจัดห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลและการส่งบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมอบรมในหัวข้อที่เกี่ยวกับการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการจัดการเรียนการสอนในยุคไทยแลนด์ 4.0

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง การบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม มีดังนี้

1. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในระดับสถานศึกษา ระดับห้องเรียน และในระดับบทเรียน ของโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ซึ่งได้ศึกษา การบริหารและการจัดการหลักสูตร สภาพของการบริหารและการจัดการ เหตุปัจจัยสำคัญ การบริหารและการจัดการใน 4 มิติ การบริหารและการจัดการ หลักการของการบริหารและการจัดการ กระบวนการบริหารและการจัดการ และ บทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง วิสัยทัศน์ของหลักสูตร แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ โรงเรียนบ้านม่วงชุม

แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียน บ้านม่วงชุม อ. ฝาง จ.เชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ และใช้การสนทนากลุ่มย่อย 3 ฉบับ ซึ่งเกี่ยวกับ การบริหารและการจัดการหลักสูตร สภาพของการบริหารและการจัดการหลักสูตร

1.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสารรายงานผลการวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ระดับสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านม่วงชุม

1.2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสร้างเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนหลักการและวิธีการสำหรับการวิจัย เพื่อกำหนดรูปแบบของเครื่องมือ

1.2.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม

1.2.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัย และที่ปรึกษาร่วมงานวิจัย

1.2.5 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป

1.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้กับ (Try Out) กับ ครูในสถานศึกษาอื่น

1.2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้จัดทำได้ทำการรวบรวมข้อมูลเป็น ลักษณะคือเชิงปริมาณ และคุณภาพ

1.การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงชุม เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามให้บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน และกลุ่มตัวอย่างจากชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 1 เดือน

1.3 กรณีที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยประสานขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทางโทรศัพท์ หรือทางไปรษณีย์ หรือเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 นำแบบทดสอบดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ศึกษาแนวคิด เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารรายงานผลการวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม

2.2 เตรียมความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำราและการขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการวิจัย วิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย อันจะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการจะศึกษาให้มากที่สุด

2.3 สร้างแนวประเด็นสนทนาซึ่งเป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นประเด็นสนทนาให้ครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัยที่ต้องการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.4 วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจะใช้การแปลความหมายที่เหมาะสม ซึ่งเป็นค่าต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่ข้อมูลดิบการบรรยาย การตีความ ข้อเสนอแนะ และสังเคราะห์เป็นความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้อามาตีความจากสิ่งที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย (small discussion group) โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยง ถ่ายโอนความเข้าใจได้ (Transferability) คือ สามารถนำไปใช้อธิบายผลการศึกษาริบทของสถานที่ที่ศึกษาได้อย่างละเอียด การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Dependability)

2.2 สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพ การบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียน บ้านม่วงชุม อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่

สภาพการบริหารจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการหลักสูตร 1) ระดับสถานศึกษา การปฏิบัติที่มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตร เช่น โครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผล เกณฑ์การจบการศึกษา เป็นต้น สถานศึกษามีการวางแผนจัดเตรียมข้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และ สถานศึกษามีการวางแผนติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ส่วนในระดับดี ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นมา กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนงบประมาณ ในการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ระดับห้องเรียน มีการปฏิบัติคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ครูมีการทบทวนองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งหมดตั้งแต่ จุดหมาย จุดประสงค์ รูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหา ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล เพื่อนำมาวางแผนนำไปใช้ 3) ระดับบทเรียน มีการปฏิบัติคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลการวัดผลให้ผู้เรียนทราบทันที เพื่อจะได้รับแก้ไขปรับปรุง ข้อบกพร่องและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับบุคลิกและความพร้อมของผู้เรียน ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหาที่เรียนให้ผู้เรียนได้ทราบอย่างชัดเจนก่อนเรียน ครูจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก ผู้เรียนทราบโครงสร้างรายละเอียดการสอนก่อน เพื่อโยงความสัมพันธ์ของรายละเอียดเหล่านั้น

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม

เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม มีดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร สถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยสถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบตามแผนที่วางไว้โดยกำหนดเป็นปฏิทินตลอดปีการศึกษา และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย โดยมีเหตุปัจจัยที่ถูกรั้ง ได้แก่ สถานศึกษาขาดการจัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับโครงการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม การจัดตารางสอน การลงโทษ และการให้รางวัลผู้เรียน และยังขาดการจัดสรรการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

3. การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านม่วงชุม อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

1 สภาพที่พึงประสงค์ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนการใช้ การวางแผนควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่นมากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปใช้ครูผู้สอนควรสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งควรจัดทำโครงสร้างรายวิชาโดยกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และมีการบูรณาแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร ผู้บริหารควรดำเนินการในเรื่องของ งบประมาณในการจัดทำสื่อการสอน และการจัดหาระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อรองรับรูปแบบการเรียนการสอน ในยุคการศึกษาไทย 4.0 ด้านการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตามควรส่งเสริม พัฒนา ตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการ การนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม และให้คำปรึกษามากกว่าการตำหนิ ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร ควรมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเป็นกรรมการประเมินหลักสูตร และมีคณะกรรมการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม และมีชิ้นงานเชิงประจักษ์ที่เป็นของผู้เรียน

4. การสร้างแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้การบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้าน ม่วงชุม อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษามีดังนี้

แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตร ที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้าน ม่วงชุม อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษามีดังนี้

1. การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม 1) แผนงานพัฒนาหลักสูตร ควรมีโครงการส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร โครงการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร 2) แผนงานการเรียนการสอนควรมีโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) แผนงานสื่อการเรียนการสอนควรมีโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กิจกรรมการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 4) แผนงานวัดและประเมินผลควรมีโครงการส่งเสริมการวัดและประเมินผล เช่น กิจกรรมวัดผลประเมินผลที่มุ่งการพัฒนาของผู้เรียน หรือ กิจกรรมพัฒนาครูเรื่องการวัดและประเมินผล

2. การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ แผนงานพัฒนาทางวิชาชีพครู ควรมีโครงการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา กิจกรรมพัฒนาครูด้านสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน กิจกรรมส่งเสริมครูให้ศึกษาวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. ด้านการวางแผนและการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ควรมีแผนงานพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ โครงการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยจัดกิจกรรมพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ กิจกรรมเว็บไซต์ของโรงเรียน

4. ด้านการวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ควรจัดแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน กิจกรรมที่สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5. ด้านการนิเทศกำกับติดตาม การนิเทศกำกับติดตามควรส่งเสริม พัฒนา ตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการ การนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม และให้คำปรึกษามากกว่าการตำหนิ

6. ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเป็นกรรมการประเมินหลักสูตร และมีคณะกรรมการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม และมีชิ้นงานเชิงประจักษ์ที่เป็นของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ ควรยึดบริบทของสถานศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกัน
2. สถานศึกษาจะต้องมีระบบสารสนเทศที่ดี เพื่รองรับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21
3. สถานศึกษาควรจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคการศึกษาไทย 4.0

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. คำนึงถึงข้อจำกัดของปริมาณ ของสถานศึกษา ในด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ควรศึกษาหลักการบริหารที่เหมาะสมกับการบริหารและการจัดการหลักสูตรที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0
3. ควรศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
4. ควรศึกษากรอบแนวคิดของการศึกษาไทย 4.0 อย่างถ่องแท้
5. ควรศึกษาเทรนด์คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างถ่องแท้

รายการอ้างอิง

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ช้างฟ้า.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ดร.ชาลิต โพธิ์นคร.มหาวิทยาลัยมหิดล.2561. *การศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0* [ระบบออนไลน์]

<http://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0/> (15 กุมภาพันธ์ 2561)

ไทยรัฐออนไลน์. *การศึกษาไทยยุค4.0ให้เรียนในสิ่งที่ชอบ*.2561. [ระบบ

ออนไลน์]. <https://www.thairath.co.th/content/1082110> (18 กุมภาพันธ์ 2561)

รศ.ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. *ศูนย์พัฒนาและประยุกต์วิชาการ*. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ

การจัดการศึกษา 4.0 กับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน. [ระบบออนไลน์].

<http://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/2017/09/01/การจัดการศึกษา-40-กับ>

การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน. [ระบบออนไลน์]. (26 กุมภาพันธ์ 2561)

การศึกษาเด็กไทยในยุค Thailand 4.0. บล็อกบรรณสารความรู้. [ระบบออนไลน์].

<https://library.stou.ac.th/libblog/2017/09/11/การศึกษาเด็กไทยในยุค-thailand-4-0/>. [ระบบออนไลน์]. (1 มีนาคม 2561)